

Neziskové organizace sdružené do Evropské sítě proti chudobě představily zprávu o stavu chudoby a doporučují konkrétní kroky k jejímu zmírnění

20.10.2025 - Iva Kuchyňková | Charita ČR

Popis stavu chudoby v Česku, informace o tom, jak se obcím i státu daří ji řešit a také doporučení na konkrétní kroky pro její zvládnutí přináší nová národní zpráva Poverty Watch 2025, kterou pravidelně vydává Evropská síť proti chudobě Česká republika.

Letošní národní zpráva Poverty Watch 2025 vydaná EAPN ČR zjišťuje, jak se v Česku daří v obcích i na národní úrovni strategicky plánovat opatření proti chudobě a sociálnímu vyloučení, poukazuje na dobrou praxi i možnosti pro zlepšení. Tato zjištění z Česka i dalších zemí Evropská síť proti chudobě shrne do celoevropské zprávy a tu pak předá tvůrcům první evropské strategie proti chudobě (EU Anti-Poverty Strategy), která právě vzniká. Členské organizace EAPN se touto aktivitou snaží podpořit vznik kvalitní evropské strategie.

V letošním roce se bude zahajovat proces aktualizace Strategie sociálního začleňování 2021 - 2030 a s ní související tvorbu Akčního plánu na roky 2027 - 2030. Strategie by pak měla být pro vládu vodítkem, kam je potřeba směřovat v sociální oblasti finanční prostředky a to nejen z evropských fondů, ale i z rozpočtu České republiky. Pro českou veřejnost pak mohou být zajímavá doporučení pro zmírnění chudoby a sociálního vyloučení, která EAPN ČR prostřednictvím zprávy nabízí nejen nově vznikající vládě, ale i celé politické reprezentaci a státní správě, shrnuje manažerka sociální advokacie Charity Česká republika Iva Kuchyňková.

V oblasti bydlení organizace mimo jiné v souladu s Iniciativou Za bydlení doporučují úpravu zákona o podpoře bydlení. Tento nový zákon EAPN vítá, za důležité pro naplnění jeho potenciálu ale považuje rozšíření cílových skupin zrušením příjmového testu a použití původně navrženého 6. příjmového decilu při hodnocení potřebnosti zprostředkování bytu kromě doložené bytové nouze žadatele a dále prodloužení maximální doby asistence v bydlení na tři roky. Nedostupné bydlení způsobuje u dětí, kterých se týká, například horší šance uspět ve vzdělávání. Proto doporučujeme taky intenzivnější podporu těchto dětí ve školách i ze strany sociálních služeb mimo ni.

"Zpráva Poverty Watch ukazuje, že chudoba a ztráta bydlení nejsou selháním jednotlivců, ale důsledkem nedostatků v politice bydlení a dávek. Česká domácnost dnes vydává v průměru 28 % příjmů na bydlení. Za udržitelné se považuje 25-30 % nákladů. Každá desátá domácnost (9 %) ale vydává přes 40 % příjmů jen na bydlení. V tom jsme se „úspěšně přiblížili Německu“ (12 %), zatímco Rakousko, Slovensko i Polsko zůstávají na úrovni 5-6 %. Pokud má nový zákon o podpoře bydlení skutečně pomáhat, musí reflektovat realitu a vrátit se k původnímu záměru – širšímu vymezení cílových skupin a skutečné prevenci ztráty bydlení," říká **Martin Máša**, ředitel organizace IQ Roma servis.

Pro lidi, kteří se ocitnou v chudobě, nebo jim chudoba hrozí, je zásadní funkční dávkový systém. V oblasti dávek organizace sdružené do EAPN ČR doporučují realistické nastavení normativů ideálně pomocí cenové mapy, zohlednění insolvenčních či exekučních srážek při výpočtu dávek, podporu i

pro osoby, které aktuálně nespádají do skupiny ohrožených (například samoživitelky s dětmi nad 7 let, senioři ve věku 65 – 68 bez nároku na starobní důchod nebo třeba osoby invalidní v 1. stupni). Posledním, ale důležitým bodem je snížení represivity systému, která je podle EAPN nedůstojná ale i neefektivní. Příkladem je odebírání „složky dítě“ při neplnění školní docházky nebo nenaplňování podmínek ÚP členy domácnosti, které může vést dalšímu zhoršení situace již znevýhodněného dítěte a plnění školní docházky samo o sobě spíše nezajistí.

"Stále máme okolo 600 000 lidí v exekucích, s jejich nejbližším okolím je to odhadem minimálně jeden a půl milionu zasažených osob včetně dětí. Je to systémový problém České republiky, který se propisuje do loajality k demokratickému státu a jeho institucím. Při přípravě superdávky sociální organizace nebyly schopné přetlačit lobby exekutorů, doufáme že nová vláda se k motivacím a praktické možnosti rodin v bankrotu vstoupit do oddlužení vrátí," doplňuje **Jan Černý** z organizace Člověk v tísni.

Problémem řady lidí v Česku jsou taky nedostačující příjmy, kvůli kterým se navzdory pracovní aktivitě dostávají do finanční tísně. Organizace proto doporučují zvyšovat minimální mzdu tak, aby se dala označit za důstojnou, zvýšit nezabavitelnou částku a celkově usnadňovat oddlužování (mimo jiné úpravou chráněného účtu) a tím také podpořit návrat pracujících do legální ekonomiky. Vhodná je taky změna danění směrem ke spravedlivějšímu a efektivnějšímu systému na základě doporučení odborníků.

"Nezabavitelná částka, která pokrývá základní potřeby nutné k důstojnému životu, a její ochrana jsou zásadními nástroji pro udržení zadlužených lidí v legálním zaměstnání. Pokud pomůžeme lidem v exekuci udržet si zaměstnání, bydlení a zachovat účet v bance, zajistíme tak i jistější a rychlejší splacení jejich dluhů.," myslí si **Pavla Aschermannová** z organizace Rubikon.

Často přehlíženou skupinou jsou lidé bez domova, zástupci neziskových organizací proto upozorňují na chybějící zdravotní péči a doporučují na základě zkušeností z úspěšných projektů zapracovat takzvanou street medicínu do legislativy a zvyšovat počet nízkoprahových zdravotních ambulancí. Za zásadní považují také soustředit se na dostupnost kapacit odborníků na duševní zdraví pro všechny cílové skupiny obyvatel. Potřebné kroky popisuje ředitelka České asociace streetwork Martina Zikmundová:

"Je nutné, abychom byli schopni zachytit včas u dětí a dospívajících rozvoj duševního onemocnění, které může začít duševní nepohodou. Je proto nezbytné, aby fungovala kooperace všech dostupných služeb.vzdělávání a podpora sociálních pracovníků, pedagogů, lékařů a dalších profesí, které mohou včas tyto děti zachytit."

Kontaktní osoba: Iva Kuchyňková, členka výboru EAPN ČR
manažerka pro sociální oblast Charity Česká republika tel. 603 280 738, e-mail:
iva.kuchynkova@charita.cz

<https://www.charita.cz/media/tiskove-zpravy/neziskove-organizace-sdruzene-do-evropske-site-proti-c-hudobe-predstavily-zpravu-o-stavu-chudoby-a-doporucuji-konkretni-kroky-k-jejimu-zmirneni>